

Výbor pro národnostní menšiny ZÚK

Zpráva o činnosti Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva Ústeckého kraje za rok 2022

Zpracovala: JUDr. Karolína Žákovská, Ph.D., předsedkyně

1. Změny složení a statutu Výboru

V roce 2022 došlo ke změnám ve složení a statutu Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva Ústeckého kraje (dále jen „Výbor“), jejichž účelem bylo zohlednit důsledněji témata, kterými se Výbor zabývá. Usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje (dále jen „ZÚK“) č. 088/16Z/2022 přijatém na jeho 16. zasedání konaném dne 5. 9. 2022 byl navýšen počet členů Výboru z 15 na 17 a došlo k částečné obměně a doplnění jeho členů. Ode dne 6. 9. 2022 tak Výbor působí v následujícím složení:

- JUDr. Karolína Žákovská, Ph.D. (předsedkyně, Spojenci pro kraj)
- PhDr. Václav Hofmann (místopředseda, ODS/KDU-ČSL)
- Mgr. Bc. Patricie Prokešová DiS. (ANO 2011)
- Mgr. Renata Zrníková (Starostové a nezávislí)
- Karel Karika (Česká pirátská strana, romská menšina)
- Ing. Věra Nechybová (LEPŠÍ SEVER)
- Mgr. Ondřej Tancoš (Svoboda a přímá demokracie)
- Jana Chudobová (Komunistická strana Čech a Moravy)
- Jana Nedvídková (slovenská menšina)
- Phan Dang Anh (vietnamská menšina)
- Martin Günther (německá menšina)
- Rostislava Hubčuková (ukrajinská menšina)
- Anatoly Orlov (ruská menšina)
- Marie Vovesná (maďarská menšina)
- Jančo Zg. Janev (bulharská menšina)
- Michael Lichtenstein (židovská menšina)
- Jan Kubíček (Poradna pro integraci, z.ú. / Centrum na podporu integrace cizinců v ÚK)

Nově jsou tedy ve Výboru reprezentovány jak všechny politické strany a hnutí zastoupené v Zastupitelstvu Ústeckého kraje, tak všechny národnostní menšiny, jejichž zástupci se jednání Výboru pravidelně účastnili jako hosté (jedná se o národnostní menšiny, které jsou na území Ústeckého kraje dle výsledků Sčítání lidu výrazněji zastoupeny a vyvíjejí zde organizovanou činnost zaměřenou na udržení a prezentaci své kultury). Členem Výboru byl zvolen též pan Kubíček, ředitel ústecké pobočky Poradny pro integraci, z.ú., hlavní organizace zabývající se na území Ústeckého kraje integrací cizinců, který se jednání Výboru též pravidelně účastnil jako host.

Stálými hosty Výboru se v roce 2022 stali Mgr. Lenka Vonka Černá, ředitelka Dobrovolnického centra, z.s., z důvodu významné role, již Dobrovolnické centrum sehrává v humanitární pomoci osobám přicházejícím z Ukrajiny v souvislosti s válkou (k tomu viz dále), Bc. Renata Adamová, předsedkyně Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva statutárního města Chomutova, Ing. Karel Giampaoli, vedoucí oddělení sociální práce Krajského úřadu Ústeckého kraje, a Bc. Pavlína Jordanov, krajská koordinátorka pro romské záležitosti.

Na jednání Výboru byli dále zváni hosté dle projednávaných bodů, příkladem jsou Ing. Hana Stará, vrchní ministerská radová, odbor azylové a migrační politiky pro Ústecký kraj, Ministerstvo vnitra ČR (k tématu cizinců dlouhodobě žijících na území Ústeckého kraje), mjr. Mgr. Daniel Franc, vedoucí oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort, odbor cizinecké policie, Policie ČR (k tématu úkolů cizinecké policie a její činnosti na území Ústeckého kraje), či Mgr. et Mgr. Daniela Hrdličková, Poradna pro integraci (k tématu kulturní dimenze a specifík vybraných národů).

Současně se změnou složení Výboru rozhodlo Zastupitelstvo Ústeckého kraje i o změně statutu Výboru (usnesení č. 090/16Z/2022), jejíž podstatou bylo kromě zohlednění navýšení počtu členů Výboru na 17 též výslovné uvedení skutečnosti, že Výbor se zabývá mimo jiné i otázkami integrace cizinců žijících na území Ústeckého kraje a specificky též problematikou pomoci a integrace občanů Ukrajiny přicházejících na území Ústeckého kraje v souvislosti s válkou na Ukrajině.

2. Činnost Výboru

S výjimkou měsíce července (letní prázdniny) se řádná jednání Výboru v roce 2022 konala pravidelně každý měsíc (zpravidla vždy třetí úterý v měsíci od 14:00), proběhlo jich tedy jedenáct. V květnu proběhlo kromě řádného jednání i jedno jednání mimořádné, svolané předsedkyní za účelem hodnocení žádostí o dotaci předložených do dotačního programu „Podpora aktivit a prezentace národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje 2022“. Celkem se tedy Výbor v roce 2022 sešel dvanáctkrát.

Hlavní témata, kterými se Výbor zabýval v roce 2022:

a) Řešení situace osob ukrajinské státní příslušnosti přicházejících na území Ústeckého kraje v souvislosti s válkou na Ukrajině

Dne 24. února 2022 napadla vojska Ruské federace s podporou Běloruské republiky Ukrajinu, a zahájila tak největší bojovou operaci v Evropě od konce 2. světové války. Kvůli válce, která na Ukrajině od té doby probíhá, opustila své domovy téměř třetina Ukrajinců, z nichž cca 6 milionů mělo na konci roku 2022 postavení tzv. vnitřně přesídlených osob (neopustili území Ukrajiny) a cca 8 milionů uprchlo do zahraničí. Status dočasné ochrany (či obdobný) mělo ke konci roku 2022 v Evropě téměř 5 milionů osob ukrajinské státní příslušnosti, z toho v České republice téměř 480 tis. Na území Ústeckého kraje získalo pobytové oprávnění v souvislosti

s válkou na Ukrajině ke konci roku 2022 přes 23 tis. osob., z nichž přes 80 % tvořily ženy, děti a osoby starší 65 let.

Výbor na svém prvním zasedání po zahájení invaze dne 22. 3. 2022 přijal usnesení, v němž:

- a) odsoudil protiprávní agresi Ruské federace vůči Ukrajině,
- b) vyjádřil podporu Ukrajině a jejímu lidu v boji proti této agresi,
- c) vyjádřil podporu příslušníkům ukrajinské menšiny žijícím na území Ústeckého kraje, kteří se aktivně podílejí na pomoci směřované jak na Ukrajinu, tak k ukrajinským uprchlíkům přicházejícím na území České republiky, a
- d) odsoudil uplatňování kolektivní viny a vyjádřil podporu příslušníkům ruské menšiny, kteří pokojně žijí na území Ústeckého kraje, agresi neschvalují a nenesou na ní žádný podíl.

Na témže zasedání se pak Výbor poprvé zabýval otázkou řešení situace občanů Ukrajiny přicházejících na území Ústeckého kraje v souvislosti s válkou; k tématu se na svých jednáních pak opakovaně vracel.

Předsedkyně Výboru též bezprostředně po zahájení provozu Krajského asistenčního centra pomoci Ukrajině (KACPU) pro Ústecký kraj dne 3. března 2022 navázala spolupráci s Mgr. Lenkou Vonka Černou, ředitelkou Dobrovolnického centra, z.s., a zapojila se do organizace pomoci v humanitární části centra, v níž pokračovala po celý zbytek roku 2022.

V rámci mapování situace na území Ústeckého kraje též předsedkyně navštívila úřady obcí s rozšířenou působností, kde s pracovníky pověřenými problematikou ukrajinských uprchlíků diskutovala o výzvách, které nenadálý příchod velkého množství lidí z Ukrajiny přinesl, a jak je v rámci daného správního obvodu řeší.

b) Příprava česko-ukrajinské publikace *Falco a já. Průvodce po Ústeckém kraji pro malé cestovatele*

V Plánu práce Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva Ústeckého kraje pro rok 2022, schváleném usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 100/11Z/2021 přijatým na jeho 11. zasedání konaném dne 13. 12. 2021, byla jako jedna z konkrétních aktivit Výboru uvedena příprava publikace Barevné pohádky prezentující tradiční pohádky národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje. Předsedkyně začala na přípravě publikace pracovat, avšak v souvislosti s vypuknutím války na Ukrajině a souvisejícím příchodem velkého množství ukrajinských dětí na území Ústeckého kraje tyto práce přerušila a požádala Výbor o schválení změny plánované publikace na publikaci primárně určenou pro ukrajinské děti. Výbor tuto změnu schválil a následně ji změnou Plánu práce potvrdilo i Zastupitelstvo Ústeckého kraje (usnesení č. 104/14Z/2022 přijaté na 14. zasedání Zastupitelstva Ústeckého kraje konaném dne 25. 4. 2022).

Publikaci nazvanou *Falco a já. Průvodce po Ústeckém kraji pro malé cestovatele* vytvořil tým složený ze zástupců Výboru, Severočeské vědecké knihovny Ústí nad Labem (která publikaci jako příspěvková organizace Ústeckého kraje formálně zastřešila), Muzea města Ústí nad Labem, Městské knihovny Louny a Poradny pro integraci. Jedná se o česko-ukrajinský

cestovatelský deník (kroužková vazba, formát A5) určený dětem 1. stupně základních škol (6-11 let), který dětem hravou formou představuje vybraná zajímavá místa Ústeckého kraje.

Náklady na realizaci publikace včetně tisku 2 000 ks činily 147 680 Kč vč. DPH z toho 92 230 Kč tisk, 20 000 Kč grafická úprava, 10 000 Kč překlad do ukrajinštiny, 11 050 Kč audio nahrávky včetně technického zajištění QR kódů a 14 400 Kč webové stránky. Následný dotisk 940 ks publikace stál 57 109 Kč vč. DPH.

Publikace byla slavnostně pokřtěna na úvod 15. zasedání Zastupitelstva Ústeckého kraje konaného dne 27. 6. 2022 a následně distribuována na úřady obcí s rozšířenou působností, kde si ji mohli vyzvednout zástupci jednotlivých základních škol (všechny školy v kraji byly o této možnosti vyrozuměny). Distribuována byla (a stále je) též prostřednictvím ubytovatelů, nevládních organizací a předsedkyně Výboru, při svých integračních aktivitách ji používali či používají i Poradna pro integraci a Severočeská vědecká knihovna Ústí nad Labem.

Webové stránky věnované publikaci jsou k dispozici na adrese www.efalco.cz.

Pro rok 2023 je plánována příprava a vydání publikace v česko-německé verzi.

c) Dotační program „Podpora aktivit a prezentace národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje“: hodnocení žádostí o dotaci předložených v roce 2022 a příprava dotačního programu na rok 2023

V roce 2022 byl z iniciativy Výboru poprvé vyhlášen dotační program „Podpora a prezentace národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje 2022“ s celkovou vyčleněnou částkou 1 mil. Kč. Termín pro přijímání žádostí byl 11. 4. 2022 až 9. 5. 2022. V daném termínu bylo Krajskému úřadu Ústeckého kraje doručeno celkem 15 žádostí od 11 žadatelů v celkové výši 1 083 150 Kč. Formální hodnocení žádostí provedl odbor sociálních věcí Krajského úřadu Ústeckého kraje, který musel přistoupit k vyřazení jednoho z žadatelů pro nesplnění formálních náležitostí, čímž se celková požadovaná částka snížila na 1 002 150 Kč. Věcné hodnocení ostatních žádostí následně provedl Výbor na základě kritérií uvedených ve vyhlášeném dotačním programu. Všechny žádosti získaly v hodnocení provedeném Výborem více, než byl minimální stanovený počet bodů a byly doporučeny k podpoře, která musela být s ohledem na skutečnost, že celková požadovaná částka překročila prostředky alokované v programu, u všech žádostí poměrně krácena. Prostřednictvím programu byly v roce 2022 podpořeny akce zaměřené na podporu a prezentaci romské, vietnamské, maďarské, ukrajinské a židovské menšiny. Předsedkyně Výboru se zúčastnila většiny podpořených akcí, řady z nich se účastnili i další členové Výboru.

Na základě zkušeností z prvního roku dotačního programu se Výbor následně zaměřil na úpravu podmínek programu pro rok 2023. Nejvýznamnější změny se týkaly kritérií věcného hodnocení žádostí a skutečnosti, že bude z programu na základě samostatných žádostí financováno zapojení národnostních menšin do tradiční akce Barevný region. Dotační program „Podpora a prezentace národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje 2023“ byl vyhlášen

usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 031/18Z/2022 na jeho 18. zasedání konaném dne 12. 12. 2022.

Podrobné informace o dotačním programu „Podpora a prezentace národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje 2023“, včetně elektronické žádosti, jsou k dispozici na adrese: [Podpora aktivit a prezentace národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje 2023: Programové dotace – Regionální podpůrný fond Ústeckého kraje: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](#)

d) Barevný region

Barevný region je tradiční akcí Výboru pořádanou od roku 2015 (v roce 2020 se akce nekonala z důvodů opatření proti epidemii covid-19). V roce 2021 se akce poprvé konala v rámci multikulturního festivalu Barevná planeta pořádaného Poradnou pro integraci, z.ú. Vzhledem ke kladnému hodnocení spojení obou festivalů jak ze strany návštěvníků, tak zástupců národnostních menšin doporučil Výbor na svém zasedání dne 25. 1. 2022 toto spojení zopakovat i v roce 2022. Festival „Barevný region na Barevné planetě“ se tak pod záštitou hejtmána Ústeckého kraje, Ing. Jana Schillera, konal v sobotu 10. 9. 2022, opět v Městských sadech v Ústí nad Labem

Podrobná zpráva z festivalu je přílohou této zprávy.

e) Problematika integrace cizinců žijících dlouhodobě na území Ústeckého kraje

Vedle národnostních menšin žije na území Ústeckého kraje dlouhodobě i velké množství cizinců, přičemž u řady národností (zejm. vietnamské, ruské a ukrajinské) se komunity příslušníků národnostních menšin a cizinců prolínají. V souvislosti s válkou na Ukrajině a udělováním dočasné ochrany navíc počet cizinců žijících na území Ústeckého kraje výrazně stoupl (ke konci roku 2022 žilo na území kraje legálně cca 64 tis. osob cizí státní příslušnosti, z toho cca 31 tis. osob ukrajinské státní příslušnosti, počet cizinců tak byl výrazně vyšší než počet občanů ČR hlásících se na území kraje k jiné národnosti než české, kterých podle výsledků Sčítání lidu bylo v roce 2021 24 695, tedy 3,12 % obyvatel kraje).

Vzhledem k výše uvedenému se Výbor na svých jednáních v roce 2022 zabýval i otázkami integrace cizinců, počínaje tématem kulturních specifik jednotlivých národů, přes problematiku právní úpravy pobytu cizinců na území ČR a související roli odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR a odboru cizinecké policie Policie ČR, po konkrétní otázky zaměstnanosti, školního vzdělávání a kriminality cizinců na území Ústeckého kraje. Význam této problematiky byl formálně potvrzen i jejím zahrnutím mezi činnosti Výboru uvedené v jeho statutu a volbou pana Kubíčka, ředitele ústecké pobočky Poradny pro integraci, z.ú., členem Výboru (viz výše).

f) Reprezentace Ústeckého kraje na akcích národnostních menšin a další spolupráce s relevantními aktéry

Významným úkolem předsedkyně Výboru je reprezentovat Ústecký kraj na akcích a setkáních pořádaných jednotlivými národnostními menšinami žijícími na území kraje, případně akcích

týkajících se národnostních menšin pořádaných v jiných krajích či na celostátní úrovni. Předsedkyně se tak i v roce 2022 účastnila řady akcí pořádaných národnostními menšinami a jejich spolky. Příkladem je možné jmenovat oslavu svátku Vesak (oslava narození Buddha) v Buddhistickém centru v Mostě (vietnamská menšina, 13. 5. 2022), oslavu Dne sv. Cyrila a Metoděje a Dne slovanské kultury v moravských Mikulčicích (bulharská menšina, 21. 5. 2022), buddhistickou slavnost Vu Lan v Mostě (vietnamská menšina, 5. 8. 2022), Roš chodeš párty Židovské obce Teplice (židovská menšina, 28. 8. 2022), 7. česko-slovenské odpolednie v Trmicích (slovenská menšina, 26. 10. 2022), Katalinské setkání Maďarů Ústeckého kraje a Saska v Teplicích (maďarská menšina, 5. 11. 2022) či koncert klasické operety a operních hitů profesorky a bývalé sólistky Velkého divadla v Moskvě MgA. Tachiry Menaždiny v Teplicích (ruská menšina, 12. 11. 2022). Dne 18. 8. 2022 přijeli do Ústí nad Labem na pozvání předsedkyně zástupci německé národnostní menšiny ze Šluknovského výběžku (více než 30 osob, především seniorů), pro které byla zajištěna komentovaná prohlídka výstavy Naši Němci v Muzeu města Ústí nad Labem, výlet lanovkou na Větruši a společný oběd.

Vedle toho se předsedkyně účastnila řady dalších jednání a budovala kontakty relevantní z hlediska tématu národnostních menšin, za všechny je možné zmínit účast na jednání Komise pro národnostní menšiny, cizince a sociální začleňování Rady Libereckého kraje dne 2. 2. 2022, účast na jednání Rady vlády pro národnostní menšiny dne 18. 10. 2022 (kde předsedkyně upozornila na nevhodnou právní úpravu týkající se výborů pro národnostní menšiny obcí a krajů a vyzvala k iniciaci jejich změn) či navázání spolupráce se zástupci spolku Omni Cimiterium, z.s., zabývajícím se problematikou obnovy starých německých hřbitovů mimo jiné i na území Ústeckého kraje.

Předsedkyně se též pravidelně účastní porad romských poradců, terénních pracovníků obcí a neziskových organizací, které jednou za tři měsíce organizuje Bc. Pavlína Jordanov, krajská koordinátorka pro romské záležitosti.

3. Závěr

Z důvodu války na Ukrajině neprobíhala činnost Výboru pro národnostní menšiny ZÚK a jeho předsedkyně v roce 2022 zcela dle schváleného Plánu práce. Z konkrétních aktivit nebyla zejména realizována konference/workshop k problematice národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje plánovaná na podzim 2022, Výbor by ji však rád uspořádal v roce 2023 (s možností reflexe tématu integrace osob přicházejících na území Ústeckého kraje v souvislosti s válkou na Ukrajině). Plánovaná publikace Barevné pohádky prezentující tradiční pohádky národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje byla nahrazena publikací pro ukrajinské děti. Vzhledem ke komunálním volbám, které proběhly na podzim 2022, rozhodla předsedkyně též o přesunu plánovaného společného jednání orgánů kraje a obcí zaměřených na otázky národnostních menšin (nebylo jasné, zda existující orgány budou při novém složení zastupitelstva pokračovat ve své činnosti či případně vzniknou nové). Po dohodě s předsedou a předsedkyněmi orgánů, které se těmito otázkami budou na území Ústeckého kraje zabývat ve volebním období 2022-2026 (jedná se o Výbor pro národnostní menšiny Zastupitelstva statutárního města Chomutova, Komisi sociální a národnostních menšin Rady statutárního města Mostu a Komisi pro národnostní menšiny Rady města Trmic) byl termín společného jednání dohodnut na leden 2023.

Významným pozitivním krokem byla změna složení Výboru, v němž nyní tvoří většinu zástupci národnostních menšin, což lépe odráží jejich roli při činnosti Výboru a odpovídá smyslu relevantní právní úpravy obsažené v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích. Výbor tak zůstává významnou platformou pro prezentaci a podporu aktivit podstatné části obyvatel kraje hlásících se k jiné národnosti než české (započítáme-li osoby romské etnicity a cizince, včetně osob ukrajinské státní příslušnosti s udělenou dočasnou ochranou, jednalo se ke konci roku 2022 potenciálně o více než 10 % obyvatel kraje). Pro následující období plánuje Výbor pokračovat v nastaveném trendu aktivní a transparentní podpory národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje a dále monitorovat a dle možností přispívat k integraci cizinců, včetně osob s dočasnou ochranou.